

„Edinost“

Izhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 6. uri zvečer.

Naročnina znaša:

Za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrta leta 6 „
za en mesec 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nvc.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nvc.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale domaći oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravnništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst..

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Javni shod

političnega društva „Edinost“ dne 9. septembra 1900 na vrtu šolskih zavodov pri sv. Jakobu.

(Dalje.)

Gospod dr. Slavik je nadaljeval:

Pa če bi vsega tega ne bilo, treba pogledati uspehe ljudskega štetja, da se vidi, kakšen greh je, če se pusti še nadalje ljudsko štetje v rokah magistrata.

V Rojanu je izmed 2395 prebivalcev zapisanih 70 Slovencev — to ste že čitali in slišali. A to je tako kričeč slučaj, da ga ne ponavljamo nikoli zadosti. Kedar vlada čita, da je v Rojanu le 70 Slovencev, ali si res ne misli, da to vendar ne more biti?! Ne čudimo se, če nekateri ne znajo, ali so Barkovlje v okolici, kajti Barkovlje so nekoliko dalje od mesta — kake tričetrt ure. Rojan pa je tik mesta. In če gre kdo v Rojan, sliši, da govori tu vse slovenski; če gremo tudi k najhujšim eukorijašem, slišimo, da oni med seboj, v družini, vedno govorijo le slovenski (Klie: italijanski ne znajo!).

Kako je mogoče, da bi v Rojanu bilo le 70 Slovencev, če pa ima Rojan popolnoma slovensko lice? Pa morda gospodje z namestništva ne hodijo v Rojan, ker tam ne najdejo tistih udobnosti, kakor jih imajo pričakovati drugod. V tem slučaju pa bi se lahko na drug način prepričali o narodnostnih razmerah v Rojanu. Saj imajo vendar v rokah n. pr. nadzorovanje šol itd. Iz šolskih poročil pa izhaja, da je bilo leta 1896. v Rojanu nad 300 slovenskih šolskih otrok. Če je torej bilo leta 1889. v Rojanu le 70 Slovencev, kako je mogoče, da bi le ti imeli po šestih letih že 309 šolskih otrok?! O tem pa treba še pomisliti, da dosti slovenskih otrok hodi tudi v italijanske šole. V Rojanu imamo namreč laški otroški vrtec, ki jako zvito lovi našo dečo za italijanske šole.

Od teh namišljenih 70 Slovencev pa je gotovo le ena tretjina odraslih — kajti znano je, da je povsod več mladih ljudi nego pa starih — to bi bilo torej 23. Med temi je gotovo nekaj ljudi, ki niso stopili v sv. zakon; recimo, da je v Rojanu le pet takih ljudi. Ostalo bi torej 18; polovica teh so moški, druga polovica ženske. Imeli bi torej devet parov. (Smeh.) In teh 9 parov da je imelo v dobi 6 let — 309 za šolo godnih otrok!! (Viharna veselost.)

Tu ne treba visoke modrosti, da se spozna, da to ni ravno lahko mogoče.

PODLISTEK

Zbesnelec.

(Spisal Svatopluk Čech; preložil G. B.)

Grmeči koraki so se približali od zunaj, potolklo se je na vrata, in kočijaž je stopil z nerazumljivim pozdravom v sobo. Fant je bil kakor gora. Da dopolnim to primero, naj povem: oblička kakor mesec, toda kakor krvavi mesec v popolni oblini, ko vzhaja iz gore. Sicer pa je vladala v njem samozavestna glupost z lahno primesjo navihanosti. »Česa želite?« je vprašal uljudno Horlivy.

»Prišel sem po gospoda doktorja.«

»Odkod?«

»Iz Bešina.«

»Od koga?«

»Iz graščine.«

Ko je gospod doktor izvedel to važno vest, postal je nekaj časa v diagnozi. Skušal je v svojem spominu vse oživiti, kar je vedel o bešinskem graščaku. Vedel je, da se zove Drtina, in da je slišal o njem razne dogodbe pripovedovati; ali kje in kako so se godile, to mu je ušlo iz spomina. Ali kakor skupni vtisek teh pozabljenih dogodbe mu

Pa recimo, da so gospodje na vladi to prezrli — kajti človek lahko kaj prezre —, a s politiko se morajo vendar-le pečati, saj je namestništvo politična oblast. In izkušnja o zadnjih volitvah v državni zbor bi jih bila lahko poučila, da je takrat bilo v Rojanu oddanih 140 glasov za slovenskega kandidata.

Tistih 70 Slovencev se je torej tako pomnožilo in vdobili so tak upliv, da je 140 volilcev glasovalo za našega kandidata! Tukaj v Trstu pa menda ni navada, da bi Italijani glasovali za Slovence in tudi Nemci ne; vsakdo ve, da se godi baš nasprotno. Deloma prisiljeni po ljudeh, od katerih so odvisni, deloma vsled napačnih nazorov, deloma kupljeni, glasuje mnogo naših ljudi baš za italijanske kandidate; to se še pa ni zgodilo nikoli, da bi Italijan glasoval za Slovence. Iz vsega tega se mora torej sklepati, da je v Rojanu vendar nekaj več Slovencev nego 70.

Pa tudi še drugo kaže, da je temu tako ter postavlja na laž to vzorno ljudsko štetje našega magistrata.

Iz koledarja družbe sv. Mohorja razvidimo, da ima družba v Rojanu nad 300 naročnikov. Ne verjamem, da bi 70 Slovencev mogli razviti tako agitacijo, da bi se v popolnoma italijanskem Rojanu toliko ljudi naročilo na družbine knjige.

Lahko vidite torej, da ljudsko štetje po občevalnem jeziku ni pri nas nič drugega nego velika prevara in zatajevanje Slovencev. Vkljub temu se godi, da se javne oblasti še sklicujejo na tako ljudsko štetje! Ko smo zahtevali n. pr. na e. kr. pošti v Rojanu tudi slovenski napis, vzeli so v roke operat ljudskega štetja, pa rekli: Glejte, samo sedemdeset Slovencev je v Rojanu in nad 2000 Italijanov! Kako vendar morete zahtevati za to peščico Slovencev slovenski napis?! — In ko smo na prošnjo za slovensko ljudsko šolo v Trstu po 12 letih vdobili rešitev v prvi instanci, rekli so nam tudi: Za nas je mero dajno ljudsko štetje. In ko jim je g. dr. Gregorin dokazoval, da ljudsko štetje ne odgovarja resnici, ko je navedel, da smo o volitvah imeli toliko slovenskih glasov, so odgovorili: To še ni noben dokaz; so pač tudi Italijani in Nemci glasovali za vašega kandidata! (Smeh.)

Če resen človek reče kaj takega, ne vem, kaj si naj mislim o njem.

Iz teh rezultatov je jasno, da naš magistrat ni organ, ki bi objektivno in pravično

je ostalo v duhu prepričanje, da je bešinski graščak velik čudak.

»Torej od gospoda Drtine?« je nadaljeval v izpraševanju.

»Da, iz graščine. Ravno sem izprezal voz ter se veselil na malce počitka. Kar je pritekla od zgoraj gospodična — oči je imela objokane — ter zaklicala:

»Jožek, naprežite nove sani, pojdete v mesto po gospoda doktorja. Pa po tega novega — razumete? Jaz sem pokimal z glavo ter si mislil v duhu: Naj vrag vzame to hlopotanje pri vas! Z voza na sani, sé sani na voz.«

»Kaj pa je gospodu?«

Kočijaž je namesto odgovora izbulil oči na doktorja, kakor da bi bil tega vprašanja ne razumel. Dr. Horlivy ga je torej še enkrat vprašal:

»Kaj pa je gospodu?«

Jožek si je mel nekaj časa čelo, kakor bi ne razumel, potem je zamahnil z roko: »Manjka mu ono! Ali pa ima malo preveč. Tu-le!« Pokazal je s prstom na nizko čelo, pri čemur so se zasvetili njegovi beli zobje v surovem posmehu.

»Kaj?« je vskliknil doktor iznenadeno. »Menda ni ob pamet prišel?«

vodil ljudsko štetje, kakor bi odgovarjalo dejanskim razmeram, in opravičeni smo zahtevati, da se operat ljudskega štetja odvzame magistratu ter da ljudsko štetje vlada vzame v svoje roke. To gotovo ni pretirana zahteva. Saj ne pravimo, da bi nas vlada naj protežirala pred drugimi. Časih se je namreč reklo na vladi kaki naši deputaciji: Mi imamo radi tudi vas in skrbeli bomo tudi za vas. Mi pa nismo rekli še nikoli, da verujemo takim zagotovilom. In če zahtevamo, naj vlada vzame v roke operat ljudskega štetja, ne delamo tega, kakor omenjeno, zato, da bi nas vlada protežirala; mi hočemo le, da pride izvršitev ljudskega štetja v roke, ki smejo in ki bi vsaj morale biti nepristranske.

V tem oziru predlagam drugo resolucijo, kateri je namen doseči, da izvršitev ljudskega štetja vzame vlada v svoje roke.

(Pride še.)

Kje je naša rešitev?

Odgovor na to vprašanje je: v zjedinenju. Zjedini se vse male državiče v mogočno nemško državo, zjedini se se Lah v kraljestvo, zjedini se se prebivalci severne Amerike v mogočno republiko. Na vsem svetu vidimo, da vsi šibkejši narodi, da vsi deli posamičnih narodov stremé po zjedinenju.

Tako vidimo tudi v Avstriji. Poljake so razdelili kar na tri cesarstva, rusko, nemško in avstrijsko. Poljakov želja je, da bi se zjedini. Čehi so razdelili na Češko, Moravsko in Šlezijo, želja Čehov je, da bi se zjedini. Slovence so razdelili na Koroško, Štajersko, Goriško, Trst, Istro, Kranjsko, dali nam deželne zbore, kjer naj nam nasprotna večina kuje zakone, da čim prej poginemo — že iz nagona do samoohrambe moramo skrbeti tudi mi, da nas združijo v jedno skupino, v kateri bomo mogli živeti, v kateri si bomo mogli sami urejevati svoje stvari, kakor bomo videli, da bi bilo najboljšje za nas. Ko bi nam različne vlade dobro hotele, podpirale bi te naše želje, ko bi one hotele, naj bode slovenski narod močan, naj bode na višini omike, skušale bi, da bi se mogli zjediniti. A tega nočejo, tega ne podpirajo, marveč ovirajo to. Na Koroškem Nemci v kratkem požro Slovence; tudi na Štajerskem se zgodi istotako, potem požro Lah primorske in istrske Slovence in za njimi pridejo na vrsto

kranjski — to je njih, naših nasprotnikov račun.

Tudi Hrvate so razdelili, kakor nas Slovence. Dalmacijo so priklopili Avstriji, Bosna pa je povsem sama za-se — da: celo »bosenski jezik« ima. Hrvatje in Slovenci žele, da bi se zjedini; Hrvatje žele Bosno in Dalmacijo združeno z materjo Hrvatsko. Mi Slovenci tudi želimo združenja s Hrvati, in to željo so izrazili slovenski odposlanci na shodu na Trstu.

Tudi na zadnjem katoliškem shodu v Zagrebu je bilo govora o združenju. Največji Hrvat Strossmayer, je delal in dela za združenje. Njegov učeneo nadbiskup vrhbosniški se ravna po naukih svojega velikega učitelja; in da je vsa Hrvatska za združenje, da Hrvatje komaj pričakujejo takega združenja, dokazal je tudi zadnji katoliški shod v Zagrebu, kjer je nadbiskup Stadler izrazil srčno željo, da bi se Bosna čim prej zjedini s Hrvatsko.

In ko bi se to zgodilo, kolike koristi bi bilo to za državo! Madjari vedno sanjajo o svojem kraljestvu. Zjedineni Jugoslovani bi bili mogočen branik proti takim ogrskim aspiracijam. Upajmo, da prodre povsod tako spoznanje in da bodo Jugoslovani čim dalje bolj zahtevali tako zjedinenje!

V TRSTU, dne 14. sept. 1900.

Beseda, vredna, da jo čujemo.

Sušaški »Novi list« je priobčil te dni članek, v katerem smo čitali tudi ta-le izvajanja, katera bi morda — mutatis mutandis — tudi Slovence ne čital brez koristi:

To bi bilo škodljivo in brezpametno, ako bi se hrvatski narod, razcepjen, kakor je, začel trgati in prepirati med seboj v ime — načel. To ne bi že pomenjalo več: delati razenj, dokler je še zajec v šumi, ampak bi bilo, kakor da se lovec koljeje med seboj, kako da pripravijo zajca: ali kuhanega, ali pečenega, ali evrtega, dočim še zajec brezbržno skače po livadah. Takim lovecem bise smejalo vsako dete, narodnim ljudem, ki podobno delajo v podobnem položaju, se nikdo ne smeje, ampak jim še pritrjujejo.

Ali naj bo zjedinenja in neodvisna Hrvatska — ako jo kedaj nčakamo — rudeča, modra ali črna? Ali naj v njej zapovedujejo duhovniki in jezuitje, ali pa liberalci ali brezverci? Vse to so vprašanja, ki sedaj, ob sedanjih razmerah, padajo v drugo vrsto.

Dr. Horlivy je postal malo časa ter pre-mišljal, potem je odprl neko skrinjo ter vzel ven prisilni jopič. Bil je preskrbljen z vsem.

Kmalu potem so žvenkljale sani za mestom po beli zimski krajini. Kočijaž se je včas ozrl za doktorjem ter vsakikrat na to zmajal z glavo. Dr. Horlivy pa se je sede v kaosu »odeje«, v kosmatem kožuhu, pogreznil v globoke misli. Prvi pošten pacient — besen blaznik! To mu ni bilo nič kaj všeč. Stroka duševnih bolezni zahteva več, nego katerasibodi druga, posebnihkušenosti, in teh on ni imel. Skušal se je domisliti nekterih teh dogodbe, ki jih je bil čul o bešinskem graščaku, da bi mu služile za Ariadnino nit v labirintu njegovega pomotenega duha, toda nikakor ni mogel nobene izmed njih oživiti v spominu. Še surovim poslom pa se ni hotel v pomenek spuščati o tem predmetu. »Najzanesljivejša pojasnila mi bode mogla dati gospodična!« Tako je odločil. Na to se je vdal divnemu sanjarenju. V šumečem zraku okrog letečih sani so rojile sive, čudno izključene postavbe s pošastnimi obrazi; njihovi skrivljeni udje so se krčili in stezali v različnih strahovitih zamahljajih in njih oči so se divje svetile iz globoko upadlih jam....

(Pride še.)

Danes je nam, kakor narodu, ki teži za zjednotenjem, glavno, da to dosežemo in potem še le se bomo mogli do mile volje klati in boriti, da-li hočemo zajca kuhati ali peči, ali prvo je, da je zajec tu! To bi bila neka vrst praktične politike hrvatske. Kdor drugače misli ali dela, temu — po našem menjenju, — ni do narodne stvari same, marveč je on partizan, strankarski zavzet, ter ne bo nikdar koristil narodu več, nego mu bodo dovoljevali strankarski interesi, da, on bi mogel biti radi strankarskih interesov tudi proti narodnim interesom, kakor je že danes v resnici takih med nami.

Istotako, kakor ob zgornjih vprašanjih (o liberalizmu in klerikalizmu) bi se mogli začeti prepričati, ali naj bo Hrvatska demokracija ali aristokracija, protekcionistična ali liberokambistična, ali naj ima fonetiški ali etimološki pravopis, in bi vsacega proglasili za izdajico, ako napiše Hrvatska namesto Hrvatska Ali ne bilo to smešno?

Odganjajmo torej z narodnega polja vsa ona vprašanja na ona tla, kamor spadajo, in glejmo, da se čim manje zavlačujejo v narodne idejale!

Politični pregled.

TRST, 14. septembra 1900

Kriza v Avstriji. Politiški svet sploh je imel ta občutek, da ob navzočnosti cesarjevi v Galiciji povodom velikih vojaških vaj pride do visokopomembnih političkih enunciacij od strani monarha. Tako je prišlo tudi. Včeraj je v sprejemal cesar v Jaslem deputacije, vzlasti ono občinskega sveta Ivovskega in ono, katero je vodil deželni maršal grof Stanislav Badeni. O vsprejemanju prve deputacije je rekel cesar bivšemu poslancu dru. Byku med drugim odogodkih v državnem zboru: »Da, žal, to so bili žalostni časi, in nobene nade ni, da bi kmalu bilo boljše. — Vsprejemanje druge deputacije je bilo nenavadno pristrano. Cesar je povdarjal pohvalno, da so polj. poslanci o svojem delovanju vsikdar jemali ozir na potrebe države. — Vitezu Jaworskemu da je rekel cesar, da so nove volitve še zadnji poskus za rešitev ustave. Po teh velepomembnih izjavah se ni čuditi, da so politički krogi preokupirani z mislijo, da smo v Avstriji na predvečer velikih zgodovinskih sprememb. Ako nositelj krone pravi, da je to zadnji poskus, in ako hkratu izraža svoje prepričanje, da se ta poskus ne posreči, ne moremo odbijati od sebe misli, da so se na odločilnem mestu že pripravili za vse slučaje.

II. slovenski katoliški shod je dovršil svoje delo. III. in zadnjemu slovenskemu zborovanju je predsedoval g. dr. Matko Laginja. Govorili so g. Valentin Podgoreš Koroškega o združništvu, dr. Viljem Schweitzer o tisku, dr. Matek iz Maribora o borbah delavskih stanov za obstanek, dr. Šusteršič o katoličanstvu in politiki, dr. Krek o katoliško narodni organizaciji.

Po zaključnem govoru predsednika dra. Šusteršiča je podelil kardinal Missia blagoslov. V svojem nagovoru je posebno pozdravljaj katoliške akademike in pa novo učiteljsko »Slomšekovo zvezo«. Jeden odstavek v govoru kardinala pozdravljamo z odkritim zadovoljenjem, ko je namreč opominjal zborovalce: »Bodite potrpežljivi tudi z onimi, ki niso naših mislij, ker z mirnim prenašanjem, s potrpežljivostjo se tudi pri takih doseže največ uspehov. Vaše nastopanje naj bo povsod mirno, premišljeno, vstrajno in potrpežljivo...«

To je bila prava beseda, o pravem času, na pravem mestu in — iz kompetentnih ust. Na tej besedi smo hvaležni prejasnemu kardinalu.

Kakor pa na jedni strani izrekamo svoje zadovoljenje na tem res krščanskem opominu, moramo na drugi strani istotako odkrito obžalovati, da v vsem govoru kardinalovem ni bilo niti jednega samega tistih akordov, ki so na katoliškem shodu v Zagrebu iz ust vseh cerkvenih odličnikov zveneli tako sveže, tako živo, tako v sree segajoče, tako vspodbujevalno, tako tolažilno in nadobudno za bodočnost in svetno blaginjo naroda, tistih akordov, ki so pozivljali tudi na narodno zvestobo, odločnost in značajnost, na ljubezen in navdušenje do krvi svoje! V Zagrebu so izzvenjevali vsi govori v dokaz, kako lahko je: združevati versko čut z **borbo** za obstanek in srečo naroda. Takih akordov pogrešamo v govoru kardinalovem.

Graja nadbiskupu Stadlerju. Na katoliškem shodu v Zagrebu je izrazil nadbiskup vrhbosenski Stadler željo, da bi se kaj kmalo približal čas, ko se Bosna zjedini s Hrvatsko. To novico so prinesli različni listi.

Sedaj pa prihaja iz Budimpešte sledeča vest: Vodja cesarjevega kabineta Schiessl je poslal vrhbosanskemu nadbiskupu Stadlerju pismo, v katerem pravi, da vest v listih, da bi bil na banketu v Zagrebu izrazil željo po zjedinenju Bosne s Hrvatsko, ne more biti resnična. Če je pa resnična, mu izraža po cesarjevem ukazu ostro grajo, ker Nj. Veličanstvo da pričakuje za gotovo, da se bo nadbiskup vzdrževal političnih vprašanj toliko z besedami, kolikor v dejanju. —

Skupen vojni zapovednik za Dalmacijo, Bosno in Hercegovino, Hrvatsko in Slavonijo. Tudi mi smo bili pred nekoliko dnevi po »Jedinstvu« posneli vest, da se odločilni krogi bavijo z mislijo, da se ustvari skupno vojaško poveljstvo za gori navedene pokrajine. Te govorice nočejo potihnuti in dobivajo celo konkretnije oblike. Celo ime poveljnika se že navaja: ta bi bil nadvojvoda Leopold Salvator, ki biva v Zagrebu. — Pač ne treba posebnega proroškega duha, da smo uverjeni, da bi taka sicer le vojaška zasnovna prej ali slej ne ostala brez političkih posledic. Baš zato ima »Hrvatska domovina« povsem prav, ko opominja, da se za sedaj ne udajati prevelikim iluzijam. Ako bi prišlo do političkih posledic, bi bile te le ugodne za Slovanstvo. Zato pa je gotovo, da navstane na Dunaju in Pešti najhujši odpor proti uvodoma označeni nameri. Proces našega jedinstva se vrši, ali se vrši počasi, naravno. Za sedaj je še moč naših nasprotnikov tako velika, da morejo ovirati in zadrževati ta proces ter kljubovati vsemu, kar jemlje šanse njih osnovam glede Balkana. Zato bi bilo neprevidno in nemodro, ako bi se že sedaj udajali kakim vročim namam ter bi pričakovali že v sedanosti, kar ima prinesiti prihodnost.

K dogodkom v Kitaju. Morda v nobenem trenutku vse akcije v Kitaju ni bilo tako evidentno, kakor je sedaj, da je Rusija na višku situacije. Kakor strela z jasnega je zadela vse vlasti izjava Rusije, da je čas, umakniti mednarodno vojaštvo iz Pekinga; vsi so grozili, da je Rusija postopala nelojalno, da je kalila harmonijo med vlastmi, da je frivolno spravila v nevarnost vse doseđanje vspehe, ker nje sklep more le vspodbujevalno delovati na kitajske grozodejce — vsi so stikali pesti ali le — v žepu. Vsi so kričali, da Rusija mora umakniti svoj sklep, vsi Nemei, Avstrijei, Italijani, Angleži so bili zložni ali le — v besedah, faktično se pa vlasti še do danes niso mogle zjediniti in odločiti za definitivni odgovor na predlog Rusije. Moralni ugled, ki si ga je Rusija pridobila po spretnosti svoje diplomacije in po ročni, uzorno izvedeni vojaški akciji, je tako utrdil nje pozicijo na Vztoku, da se je nikdo ne upa dotakniti. In ravno ta zavest, ta čut absolutne varnosti, omogoča Rusiji, da ne misli na nikako maščevalno akcijo z mečem, ampak poverja varstvo svojih interesov moralnemu ugledu svojemu, respektu, ki si ga je znala pridobiti.

Tržaške vesti.

Šolska inkvizicija na okoličanskih šolah. Posledice poitalijančevanja. Pišejo nam: Gospod urednik, kaj bulite svoje globe oči? Mari Vas groznica spreletava, ko čujete o inkviziciji v današnjih dneh?

Potrpite, gosp. urednik, in poslušajte: ali ni to inkvizicija in nakupovanje človeških duš? — Danes so pričeli vpisavati otroke v šole. Gospodje voditelji opravljajo sami to mučno, ali za tržaške razmere silno važno opravilo.

Da boste razumeli, kaj hočem reči, Vam izdam samo besede nekega gospoda, ki mi je pred par dnevi rekel: Zdaj se gospodje dirigenti zapro v svoje kanelije — učiteljev ni blize — da bi nadzorovali ter pričeli inkvizicijo nad stariši in otroci. Tu bodo po onih šolah, kjer že obstoje laške paralelke, skrbeli, da se ne zniža število italijanskih otrok v slovenski srajci. Tu bode voditelj sub auspiciis magistrata govoril očetom: Ako hočete, da se Vaš otrok nauči tudi nemški, ga upišemo v laški razred — ker v slovenskih razredih ne uče nemščine, ampak le slovenski in italijanski.

Naš slovenski oče, ki ne ve, kam dirigent tačo moli — se prav veselo udaja in pravi. Bravo, še nemško nam treba, tako bo otrok znal kar tri jezike.

Tako se dogaja, da slovenske otroke z nemško limanico vabijo v italijanske šole. — Gosp. voditelj pa, ko je nabral dovolj »laških otrok«, si misli: zdaj bode magistrat zadovoljen in nagrada »ad personam« mi ne uide.

Gospod urednik, zdaj veste, o kateri inkviziciji sem mislil in pisal.

Zdaj pa še to: imel sem danes v rokah spričevali dveh slovenskih dečkov, katera sta se izkazala s samimi petkami — oziroma »insuficiente«. — Saj ni čudo: slovenski otrok se mora s pomočjo laškega jezika, katerega ne ume, učiti še — nemški. Kje si — pedagogičsko načelo? Komensky, da je še živ, bi se zjokal.

Je-li čudo ob taki duševni torturi, da je bilo od 3 tisoč šolo obiskujočih okoličanskih otrok skoraj tisoč nesposobnih za prestop v višje razrede?

Nekega očeta sem vprašal: »Zakaj ste vpisali otroka v laško šolo?« Odgovor je bil isti: »Da se nauči nemški.« — Ubogi zasleplenci! Tako imajo otroke, ki ne znajo ne slovenski, ne laški, ne nemški! Otroci so nesposobni za prestop v srednje šole, in Lahi so dosegli svoj namen; naša škoda je dvojna: mi ne le da vsled tega nimamo domače inteligence, delavcev na narodnem polju, ampak vrhu tega Lahi še izkorišča jo nedostatno število naših na srednjih šolah kakor dokaz: da nas sploh ni, in kakor argument za odrekanje narodnih in političnih pravic. To je sad poitalijančevanja v šoli. In vlada je — zadovoljna!

Od Sv. Ivana smo sprejeli: Nekako čudno se vam bo zdelo, ko dobite poročilo od nas o cerkvenih odnošajih. Naš kraj je bil pač znan od nekdanj, da je bilo nastopanje duhovščine vedno in povsod v lepi harmoniji z narodnim kakor socialnim življenjem našega kraja. A zadnji čas se je v tem kolikor toliko poslabšalo. Pred tremi ali štirimi leti dobili smo kot duhovnega pomočnika g. Ivana Zupančiča. Prvi njegov javni nastop v našem kraju je bil odločna zavrnitev italijanskega odloka šolskemu vodstvu. Mi v svoji najivnosti smatrali smo to kot zaak narodne zavednosti in odločnosti. Temu pa ni bilo tako. V kratkem smo spoznali, da je bil to le čin nervoznosti. S časoma se je ta bolezen g. Zupančiča vekšala in vekšala ter dosegla v nedeljo 9. t. m. svoj vrhunec. Ves čas te gradacije smo njegovo nervozno bolezen mirno in ravnodušno prenašali. Nismo se uprli, ko je znane narodnjake javno v cerkvi grdil, nismo se uprli in ničesar omenjali, da je pouk v šoli popolnoma zanemarjal; mirno smo gledali in prenašali ko ga je bilo treba za vsako cerkveno opravilo iskati vedno in samo le v krčmi; molčali smo, ko je v družbi in v zasebnih govorih tožil o prevelikem delu — katerega pa pri nas nikakor ni — čudili smo se in z glavo majali, ko se je hvalil, kako, da je župnika pri škofu tožaril, a ko mu je nekdo opomnil, da bi bilo vendar bolje, da bi se s takim orožjem ne igral, zavrnil je dotičnega smeje se, češ: »Kaj pa more meni škof, jaz sem med vami toliko časa, kolikor sam hočem, kajti tako se glasi pogoj med menoj in škofom.«

Tudi, da ni bilo sedaj že dolgo, dolgo pri slovesni maši propovedi, smo potrpeti, češ, saj vsega je enkrat konec, tako se popravi tudi to.

A da je v nedeljo dne 9. t. m. kot nekak obramben govor »čital« z nekih papirjev napad na našega sivolasega, zlatavrednega župnika, monsignora Trevna, tega mu pa ne moremo odpustiti ter pozivljamo g., naj nam odgovori na ta-le vprašanja:

I. Je-li res, da ni hotel vse nedelje ne enkrat propovedovati edino le zato, ker je bajé dogovorjeno, da se sploh slovenska propoved odpravi iz svetega Ivana?

II. Kako more trditi, da nima časa, ko mi dobro vemo, da vsak večer skoraj do polnoči kegla v krčmi tik cerkve?

III. Kako more trditi javno in v zasebnih pogovorih, da mora opravljati vsa opravila mesto župnika, ko mi dobro vemo, da župnik vsako nedeljo in vsaki praznik, odkar je tukaj, že celih 24 let, pri svoji maši propoveduje in vodi pisarno popolnoma sam?

IV. Kako je to, da v onih par mesecih, ko je hodil g. Botegaro iz mesta, ni manjkalo ni eno uro v šoli, dočim ko je prišel zopet on, g. Zupančič, prihajal je morda vsakih 14 dni enkrat, da si se je večkrat med tem časom »nedolžno« zabaval, kakor je menil v nedeljo v svojem obrambnem govoru?

Dokler nam ne pojasni tega, smatratl moramo nedeljski napad na našega ljubljeneega in splošno spoštovanega gosp. župnika kakor nekaj izrodek nervoznosti ter se čutimo poklicane, da temu odločno ugovarjamo, ne samo gospodu Zupančiču, ampak tudi njegovemu — kakor on sam trdi — zavezniku škofu. Zdi se nam sicer, da je najbrž škof slabo poučen; ako pa mu je kaj do tega, da se resnica spozna, naj se obrne glede točke I. do vseh onih, ki hodijo k maši ob 9. zjutraj; glede točke II. do vseh stanovnikov okoli cerkve; glede III. točke do vseh onih, ki hodijo k maši zjutraj, ter v župnijsko pisarno in glede IV. točke do šolskega vodstva ter vseh gg. učiteljev in šolskih otrok.

Ko bi to nikakor ne izdalo, bomo vsaj gotovi, da je res, kakor trdi g. Zupančič vedro: »kaj more meni škof!« — Toliko za danes.

Svetoivanski župljani.

Od sv. Ivana nam pišejo: Pričakoval sem dan za dnem, da prinese cenjena »Edinost«, kar se je zgodilo tu pri sv. Ivanu pred ne dolгим časom. Čakal in čakal sem, a zastonj. Dovolite meni nekoliko prostora, da si moje pero toliko spretno in da si moram prav ukrasti časa, da to napišem. Reč je zelo važna in zato se mi zdi zelo čudno, da še niste Vi pisali, ali da Vam ni še noben človek pisal o njej.

Pred nekaterimi tedni hodil je po sv. Ivanu neki služabnik okoli z neko polo v roki, na kateri ni bilo čisto nič drugega nego sami podpis. S to polo hodil je okoli posestnikov in jih nagovarjal, naj podpisajo prošnjo, katero pošljejo na Dunaj, da nam vlada odbije davke od zemljišč, ker razsajata tu trtna uš in peronospera. Ker ga ni pri sv. Ivanu človeka, ki bi ne podpisal prošnje, naj bi se nam zmanjšali davki, podpisovali so mnogi od kraja.

Sumljivo na tej reči pa je, da tisti služabnik ni hodil okoli zavednih posestnikov, o katerih je moral misliti, da mu ne dajo podpisati na bel papir. Sedaj se bojijo vsi, da bi ne tičala v tem zopet kaka sleparija.

(Opozarjamo dotično oblast, katere se to tiče, da prepreči vsako tako reč — ker drugače bo govora na drugem mestu! Op. uredništva.)

Izpred porotnega sodišča. Na včerajšnji porotni razpravi je bil kuzaovan 39-letni Benjamin Salvadori iz Vivaro v Italiji na 8 let ječe in po prestani kazni na izgon iz Avstrije, ker je dne 14. maja v slobodni luki zažgal v mali posodi špirit, da bi se bil na tak način zažgali drugi sodi.

Poročali smo že, kaka velikanska škoda bi bila nastala, ako bi se mu bil posrečil storjeni sklep. Gospodarju je bil lepo ukradel kakih 600 hl špirta in da bi gospodar ne izvedel tega, zažgati je hotel vso zalogo. Poročali smo tudi že, kako je bil odlikovan Slovenec Kaufmann iz Bolea, ker je še pravočasno prodrl v zalogo in pogasil ogenj. Za ta junaki čin bil je Kaufmann odlikovan.

Evo ti Laha iz blažene Italije in Slovenca: kako delajo Lahi in kako Slovenci! Sestranci so prišli čez mejo tu sem, krađejo tu, sleparijo, zažigajo, sramote itd. — in kadar so že vsega siti, pa se ne ustrašijo zažigati niti vse slobodne luke, če ima zgoreti v ognju tudi naš tisoče ljudi.

Na drugi strani pa vidimo Slovenca, kako neustrašeno gre v zalogo, ki bi bila lahko v trenutku vsa v plamenu in bi se dogodila strašna eksplozija in kjer bi našel tudi on gotovo smrt, vidimo ga, kako gasi — in storil je svojo dolžnost kot mož, ki je rešil gotove smrti toliko in toliko milijonov blaga.

Tako delajo Lahi iz lačne Italije in tako Slovenci!

Mari naj bi mi Slovenci tudi tega zločina, ki je jedel dober kruh, kjer bi ga bil lahko jel kakov domačin — in koliko potrebnih imamo! — mari: naj bi ga ljubeznivo pritiskali na svoje sree, da bi se nam ne reklo, da smo nehumanni?

»Avstrijski Lloyd«. Ker Grška sedaj ladje, ki prihajajo iz Smirne samo še v Klazomeni zdravniški preiskuje, odpočne avstrijski »Lloyd« zopet svoje vožnje na tesalski progi B. Odhod parnika iz Carigrada dne 26. t. m.

Z vrelo vodo se je opekla 24letna kuharica Ivana Pajera. Na rešilni postaji so jej podelili prvo pomoč.

Umrljivost v Trstu. Od 2. do včevši 8. septembra je umrlo 42 moških in 41 ženskih, skupaj 84 oseb, proti 95 v isti dobi lanskega leta, in sicer 23 starih do 1 leta,

15 do 5 let, 4 do 20 let, 3 do 30 let, 3 do 40 let, 10 do 60 let, 23 do 80 let in 3 nad 80 let. Povprečna umrljivost tega tedna znaša 25,0 od tisoč. Smrt je povzročila sušica v 12, bolezn v sopih v 7, enteritis v 3, legar v 1 slučaju.

Najdeno. Neki kočijaz je včeraj prinesel na policijski inspektorat pri sv. Jakobu dežnik, ki ga je našel v svojem vozu.

Dražbe premičnin. V soboto, dne 15. septembra ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. e. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v Šklednju 438, kolo; v ulici Sanità 8, dragocenosti; v ulici Boscetto 9, pohištvo; na Korzu 4, lepotičje, oprema v zalogi in pohištvo; v ulici S. Maurizio 1, pohištvo; v ulici S. Francesco 32, pohištvo, preproge in zagrinjala.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 17,0, ob 2. uri popoldne 23,7 C°. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 768,3 — Danes plima ob 0,27 predp. in ob — pop.; oseka ob 5,14 predpoludne in ob 8,7 popoldne.

Vodstvo otroškega vrtea pri sv. Ivanu naznanja, da se pouk prične v ponedeljek dne 17. t. m. ob 9. uri zjutraj. Vpisovanje se bo vršilo do konca tega meseca, kolikor bo dopuščal prostor. Vsak upisaneec mora plačati 2 K. pristopnine za družbo sv. Cirila in Metoda.

Veselični odsek »Tržaškega podpornege in bralnega društva« prične s svojimi plesnimi vajami v nedeljo dne 16. t. m. Vaje se bodo vršile, kakor po navadi, ob 4. do 8. ure zvečer v društvenih prostorih, ulica Stadion št. 19. I.

Vesti iz Kranjske.

* Ljubljanska kreditna banka. Na notice, objavljeno na tem mestu pod naslovom »Dežmanov duh« se ni izumrl v Ljubljani, smo prejeli od kompetentne strani nastopna pojasnila:

Dotični nemški dopis slovenski tvrdki v Trstu se je odposlal zgolj po krivdi uradništva banke. Kar pa se dostaje dvojezičnega naslova banke, je stvar taka, da je kuratorij dunajske borze lani klenil, da ne kotuje nikakih akeij totranskih podjetij, ki nimajo poleg drugojezičnih tudi nemškega naslova. Seveda je ta sklep naperjen proti češkim in slovenskim zavodom. In res se je kotiranje delnice »Českeho úvěrního ústavu« že odreklo in namerja ta zavod vsled tega tudi v nemškem jeziku protokolirati svoj naslov. Dokler smo gledé borznih stvari odvisni od Dunaja, smo torej v neprijetnem položaju, da moramo ustrezati zahtevam borze, kajti banka, katere delnice ne bi bile kotirane na Dunajski borzi, ne bi uživala nikdar take veljave in ne bi mogla nikdar razviti takega delovanja, kakor jej pritiče.

Velika krivica je torej, ako se »Ljubljanski kreditni banki« očita Dežmanov duh. Na tak način bi se moglo napasti vse tržaške slovenske trgovce, ker nikdo nima poguma, da bi svojo trdiko dal registrirati s slovenskim krstnim imenom. Naše menenje je, naj bi se take stvari, kakoršnje je grajala »Edinost«, pojasnjevale privatnim putem, da ne bi trpeli taki zavodi, do katerih smo prišli le s težko muko.

* Ali so Kranjci res tako na glavo padli, da bi občine hotele na lastne stroške vzdrževati — šulverajnske šole? Nemei menda verujejo v to. Kakor posnemamo iz »Naroda«, so Tirolei, ki služijo v tovarnah za slavnike v Domžalah pri Ljubljani, naprosili občino domžalsko, naj bi stroški šulverajnske šole prešli nanjo. To prošnjo je okrajno glavarstvo v Kamniku rešilo v toliko, da se jej ugodí, če je občina zadovoljna s tem. Sedaj so pa nekateri narodnjaki tega menjenja, da občina ne more ugoditi prošnji Tirolecev, ker je ista že tako revna, da komaj plačuje dosedanje davke. Ti ljubi Bog! Torej samo radi tega, ker bi občina ne mogla zmoči novih izdatkov, samo radi tega se želji Tirolecev ne more ugoditi kar v eni sapi, kar se pa po nekolicem reševanju morda vendar zgodi. Mi bi slavnemu občinskemu odboru v Domžalah priporočali v premislek to-le: Žalostno je itak, da imajo vsa tovarniška podjetja na slovenski zemlji tuje v rokah, in nečastno je, da njega sinovi in hčere na lastni zemlji hlapčujejo oholemu ptujcu in da so na lastni zemlji sužnji, a ptujec je gospodar ter se masti s

slovenskimi žulji in slovenskim donarjem, in da domačinom za njih trud milostno meče le drobničice s svoje bogato obložene mize. S tem pa ptujec še ni zadovoljen; on izkorišča še na drzen način znano slovensko pohlevnost in narodno nezavednost in mlačnost in mesto da bi se on učil slovenskemu jeziku, da bi se on podvrgel narodnosti, zahteva, da se domačin priuči njegovemu jeziku ter da se potuji in izneveri svojemu narodu! To nam pričajo vse oaze, kjer so se na slovenski zemlji naselili Nemei. A Slovenci, mesto da bi kar najodločneje delovali proti taki ptujčevi oholosti in drznosti, Slovenci naj bi celó v sredini Slovenije, v najčistejših slovenskih krajih, kjer, ako Bog da, moramo upati, da se bo v bodočih časih mogočno raztezala slovenska stolica — bela Ljubljana — sedaj naj bi v teh krajih revna slovenska občina vzdrževala tujčeve — šulferajnske šole! Ni li to vnebovpijoče?! In vnebovpijoče tembolj v očigled groznim krivicam, ki se Slovincem ob mejah gode v vsakem oziru, bodisi od Nemecev ali pa od Italijanov in to sosebno še gledé šolstva! Naj pomisli slavn občina Domžalska, kake krute boje bjejo obmejni Slovenci za slovenske ljudske šole, a to ne morda v krajih, kjer se jih je samo nekaj uasnilo mej ptujce, marveč ondi, kjer živijo od pamtvice: na Štajerskem, Korškem in Primorskem! Pomisljmo, naj s kako, drznim čelom se zabranjuje tu Slovincem vsako pravo do narodnih šol, s kako zlobo se dela na to, da se čim več slovenske deee raznarodi v tuji šoli.

To naj pomislijo rojaki na Kranjskem, in potem morajo spoznati, da bi bila vsaka odjenljivost nasproti tujstvu naravnost zločin na ekzistenčnih pogojih naroda.

Spametujmo se torej že vendar enkrat in zavrnimo k nam došle tujce v meje, ki se spodobijo gostu ter nastopajmo sami na svoji zemlji kakor gospodarji, in to tako dolgo, dokler tudi nasprotniki na mejah ne bodo dajali dovoljnega tributa pravicam slovenskega naroda. Domžalska občina naj ne zabi vsega tega in naj si bo v avesti, da ako prevzame stroške šulverajnske šole, stori sramoten, izdajalski čin, katerega jej slovenski narod ob periferiji nikdar ne bo mogel odpustiti. — Če je že kaka občina na Kranjskem v takem srečnem položaju, da more kaj žrtvovati, naj pomaga raje sorojakom, ki se bore ob mejah za svoj in vsega naroda obstanek!

* Odlikovanje. Vrtar v ljubljanski tobačni tovarni, g. Fr. Fuss, je poveljstvom svojega umirovljenja dobil srebrni križec za zasluge.

* Naučno ministerstvo je za pet razredov na gimnaziji v Kranju dovolilo vspelednice.

* Z vlaka padel je včeraj jutro pri Kresnicah črevljar I. S. iz Laga. Malo vinjen, je bil zaspal na vlaku. Zbudivši se, je šel ven in mislil, da je doma, stopil iz kupeja in padel na tir. Zgodilo pa se mu ni ničesar, kar je nov dokaz, da ima pijanec več sreče, nego pameti.

Poziv!

Slovenci iz Trsta in okolice namepravajo dne 7. oktobra t. l. obiskati razstavo v Ljubljani

V ta namen hočemo prirediti poseben vlak. Da bo pa to mogoče, mora se oglasiti zadostno število izletnikov najdalje do 21. septembra t. l. Oglase sprejemajo vsa društva v Trstu in okolici, kakor n. pr. »Slovenska čitalnica«, »Podporno društvo«, ulica Molin piccolo, »Podporno in bralno društvo«, ulica Corsia Stadion. vsa pevska društva itd. Vožnja bo stala okolo . . . K 6.— Vstop v razstavo . . . » — 40 » » gledališče . . . » 1.—

Iz Trsta odhod ob 4. uri zjutraj; iz Ljubljane ob 12 uri zvečer.

Gospodom slovenskim učiteljem! Izpod Nanosa smo prejeli:

Veleštovani gospod urednik! Te dni sem dobil iz Koč pri Mariboru ta-le prijazni poziv:

Velecenjeni prijatelj! Gotovo ste čitali v »Dom in Svetu« mojo opombo, da bi naj učitelji pristopali v

večjem številu k »Matici Slovenski«. Tu na Štajerskem sem naprosil vse predsednike učiteljskih društev, da bi na zborovanjih blagovolili gg. učitelje opozarjati na to stvar.

Ker Vi poznate vplivnejše osebe učitelstva in predsednike na Primorskem, bi Vas lepo prosil, da bi Vi ali v svojem, ali pa v mojem imenu prosili predsednike, naj se tudi na Primorskem učitelji še bolj zanimajo za naše društvo.

Prose Vas, da mi ne zamerite tega nadlegovanja, se Vam klanjam z najodličnejšim spoštovanjem

udani prof. dr. K. Glaser.

Koč pri Mariboru 8. 9. 1900.

Ali treba temu vabilu še kaj dostaviti? Ničesar! Naš prvi literatarni zavod se po dosedanjih publikacijah priporoča sam. Vsem ne more nihče ustreči. S samim zabavljanjem se pa tudi ne doseza mnogo. Tovariši! Pristopajte mnogoštevilno k »Slovenski Matici«, potem bomo tudi imeli večjo pravico predlagati in zahtevati, naj se spremeni to in ono, kar ne ugaja — večini Matičarjev! Zdravi!

Ivo Trošt, učitelj.

Brzljavna poročila.

— Odlikovanje angleškega poslanika. DUNAJ 14. (Privat.) Glasom »N. Fr. Presse« je cesar podaril angleškemu poslaniku Rumboldu o priliki odhoda z Dunaja svojo podobo z lastnoročnim podpisom in dragocenim okvirjem.

Državnozbornske volitve. CELOVEC 13. (K. B.) Deželna vlada je določila sledeče roke za državnozbornske volitve: za splošni volilni razred dne 5., za kmecke občine dne 10., za mesta dne 12., za trgovinsko zbornico dne 14. in za veleposlovstvo dne 15. januarja 1901.

Ustaja na Kitajskem. NEW-YORK 13. (K. B.) Glasom brzljavke iz Shanghaija v »Journal«-u je Li-Hung Čang ustavil pogajanja za mir, ker je princ Tuan ugovarjal.

DUNAJ 14. (K. B.) Berolinske zasebne brzljavke »vzhodno-azijskih vesti« pravijo, da je Li-Hung-Čang dobil to-le brzljavko ruske vlade: Ruska vlada stavi sledeči ultimatum: Cesar kitajski naj zopet sam prevzame vladoto takoj dá zapreti in kaznovati prince Tuana in ostale voditelje bokserjev ter naj izključi vsaki vpliv cesarice na vlado. Li-Hung-Čang je izjavil, da ne more vsprejeti teh predlogov razven prvega, ter je sprejel odpotovanje iz Shanghaija proti severu.

BEROLIN 13. (K. B.) Wolff javlja včeraj iz Shanghaija, da so tamkaj izkreali 600 japonskih pomorščakov in 2 topa. Glasom poročila iste poslovnice iz Carigrada z dne 12. t. m. so Rusi zopet začeli iz Odese voziti čete za vzhodno Azijo. Včeraj in danes je šlo več ruskih parnikov s častniki in moštvo skozi Bospor.

LONDON 13. (K. B.) Reuter javlja iz Pekinga z dne 5. t. m.: Neki ameriški topniški oddelek, ki je bil odposlan, da čuva pošiljatev živine, je v nekem središču pri Laho-u presenetil 300 kitajskih vojakov; 30 Kitajcev je mrtvih in zaplenili so 125 pušek. Sovražnik je zbežal proti severozapadu. — Kakih 500 bokserjev je napadlo dve stotnji Rusov, ki so sedem milj od Mahiapua proti jugu čuvali oddelek, ki dela na tamošnji železnici. Došlo je ojačenje in razpršili so bokserje. O tem sta pala 2 Rusi. Bokserji so bili oboroženi z meči in sulicami. Ruska konjica je udrila v žitna polja, kjer so bili skriti bokserji ter jih je mnogo pomorila z meči. Tudi vodja bokserjev je padel. Vseh bokserjev je ostalo 200 mrtvih na bojišču.

En ruski častnik je bil ranjen. Dva kozaka sta mrtva. To ni prvi napad; zato so odposlali ekspedicijo pod ruskim polkovnikom Trezjakovim, ki naj poruši mesta v okolici Mahiapua. Admiral Aleksejev je prišel inspicirati ruske čete.

DUNAJ 13. (K. B.) Glasom brzljavne vesti od poveljnika vzhodno-azijske eskadre sta cesarski ladiji »Cesarica Elizabeta« in »Aspern« že dne 7. t. m. dospeli v Taku. Poveljniška zastava vihra na ladiji »Cesarica« in kraljica Marija Terezija«. Poročnik Kolar in kadet Boyneburg sta se vrnila s prvotnim pekingškim oddelkom na ladije. Obbolelega kadeta Mayerja so pustili v Tientsinu.

Vojna v južni Afriki. LONDON 14. (K. B.) »Daily Telegraph« javlja včeraj iz Lourenzo Marqueza, da tamkaj govorijo, da je Botha odložil poveljništvo nad burškimi četami ter da gaje Wiljesen nadomestil. »Daily News« javljajo istega dne iz Preto-

rije, da je soproga Krügerjeva dobila od istega brzljavca iz Lourenzo Marqueza, v kateri jo prosí: soprog, naj pride tje kaj. Odgovorila je, da ji zdravstveno stanje ne pripušča, da bi potovala.

Trgovina in promet.

Uvod v nauk o trgovini.

II. del.

Trgovina z blagom.

Četrto poglavje.

Cene blaga.

V mednarodnem velikem prometu pa, ki pripravlja preskrbovanje vseh trgov z blagom, in sicer s tem, da isto dovaža iz mest, kjer ga pridelujejo, na glavna tržišča ter ga prodaja dalje na tržišča druge in tretje vrste itd. — tu je lažje presoditi, da-li odgovarjajo cene, dogovorjene med kupei in prodajalci, pravišnemu oblikovanju cen, ali pa so morda le slučajne, ali tudi prisilne cene. Tu si stojita nasproti strokovno izobražen kupee in dobro poučen prodajalec, ki se poslužujeta vseh ustanov, katerim je namen, da preprečajo ustvarjanje slučajnih cen: take ustanove, taki zavodi so: borze, skladišča, dražbe itd.

Za veliki promet velja pravilo, da da so cene rezultat (posledek) slobodnega tekmovanja (konkurence) med kupei in prodajalci.

Prodajalci ponujajo blago (ponudba), da vdobe denarja: kupei pa ponujajo denar, da si nabavijo blaga, ki ga potrebujejo kakor trgovci ali obrtniki (povpraševanje). Obseg ponudeb je v zadnji vrsti odvisen od obilice kakšnega blaga, ki je pripravljeno za prodajo (zaloga in mogoči dovoz). Obseg povpraševanja pa je v zadnji vrsti odvisen od skupne potrebe vseh gospodarstev. Ker si trgovci prizadevajo, da prav cenijo skupno zalogo na vseh tržiščih ter na podlagi podatkov o tem, za koliko so se zmanjšale zaloge, presojajo potrebnost, je mogoče, da vdobijo za vsako blago pravo ceno, ki odgovarja dotičnemu času. V to svrhu sestavljajo namreč komisijonarji in sensali poročila, ki jih sprejemajo od vseh strani, v statistične tabele, ki dovoljujejo primerjanje s prejšnjimi zalogami in dovozi.

POZOR! POZOR!

Domača obrt.

Velika zaloga raznovrstnega pohištva. Iz odlikovanih tovarni Solkana in Gorice

Antona Černigoja

sa nahaja v Trstu, Via di Piazza vecchia (Rosario) št 1. na desni strani cerkve sv. Petra.

Cene brez konkurence.

Velika zaloga solidnega pohištva in tapecarij od oooooo Viljelma Dalla Torre v Trstu Trg San Giovanni hšt. 5. (hiša Diana). Absolutno konkurenčne cene. Moje pohištvo donese srečo.

OBUVALA! PEPI KRAŠEVEC pri cerkvi Sv. Petra (Piazza Rosario pod ljudsko šolo) priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnega obuvala za gospode, gospe in otroke. Poštne naročbe se izvrše v tistem dnevu. Odpošiljatev je poštnein prosta. Prevzema vsako delo na debelo in drobno ter izvršuje iste z največjo natančnostjo in točnostjo po konkurenčnih cenah. Za mnogobrojne naročbe se priporoča Josip Stantič čevlj. mojster

Zaloga in tovarna pohištva vsake vrste od Alessandro Levi Minzi v Trstu. Piazza Rosario 2. (šolsko poslopje). Bogat izbor v tapetarijah, arcah in slikah. Ilustriran cenik gratis in franco vsakemu na zahtevo. Cene brez konkurence. Predmeti stavijo se na brod ali železnico brez da bi se za to kaj zaračunalo.

Prodaja se

štacuna z mešanim blagom v jako lepem kraju ob železnici blizu Trsta, pod jako ugodnimi pogoji.

Več pove upravništvo tega lista via Molino piccolo št. 3, II. nadstrop.

Konceptijenta

sprejmeta takoj
odv. dra. Abram in Rybář
v Trstu.

Mladenča

izurjenega sprejme se takoj v prodajalnicu jestvin v tržaški okolici. Več pove upravništvo tega lista.

One naše gosp. kupce ki pošiljajo po blago z vozom, prosimo naj opozorijo voznike da smo se preselili v ulico **Commerciale št. 3** (v bližini dobro poznane kavarne Fabris.)

J. PIPAN & C.o

Zaloga kave, riža in olja.

Na prodaj

je v Sežani hiša št. 180, ležeča ob glavni cesti v bližini kolodvora.

Natančnejše poizvedbe pri g. Val. Stolfu v Sežani.

Nikaka skrivnost ni več,

da si napravi vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfinije likerje po francoskem sistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za po 5 litrov likerjev: Tropinovec, Absint, Vermut, Ruski pelinovec, Češki liker, Kimel po 80 kr.; Slivovec, Rum, Češnjavec, Alaš, Alpski liker po 85 kr. in Konjak, Benediktinec, Chartreuse, Pilzenski liker po 95 kr. Razpošiljam proti predplačilu v znak ali poštno nakaznico; po poštnejem povzetju 10 kr. več. Vsaki pošiljavi pridenem navodilo kako se napravi liker. Preprodajalec, če naročijo več blaga, se cene mnogo znižajo.

Anton Rukavina

TRST - Via Belvedere št. 23. - TRST

Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu

zavaruje
proti požaru, prevozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v vseh kombinacijah.

Glavnica in rezerv. društva dne 31. decembra 1892.:	
Glavnica društva	gld. 2.000.000—
Premijna rezerva zavarovanja na življenje	13.326.346-98
Premijna rezerva zavarovanja proti ognju	1.632.248-22
Premijna rezerva zavarovanja blaga pri prevažanju	49.465-07
Rezerva na razpolaganje	500.000—
Rezerva zavarovanja proti premijni u kurzov, bilanca (A)	333.822-42
Rezerva zavarovanja proti premijni u kurzov, bilanca (B)	243.331-83
Rezerva specijalnih dobičkov zavarovanja na življenje	500.000—
Občna rezerva dobičkov	1.187.164-86

Urad ravnanstva:

Via Valdirivo št. 2, (v lastni hiši).

Fran Wilhelm

odvajajoči čaj

Frana Wilhelm
lekarnarja v Neunkirchen

(Spodnja Avstrija)

Se dobiva v vseh lekarnah v zavrtku po 1 gld. av. velj.

HERA PROMETHEUS

DELNIŠKO DRUŠTVO ZA APNENI OGLJIK IN ACETILENSKI PLIN NA DUNAJU

Izvršuje napeljave za razsvetljavo s plinom in acetilenskim plinom za zasebnike in mesta v kakoršnih si bode številnih plamenov.

Točno delo z jamčenjem za nepomankljiv učinek.

ŠEST ZLATIH KOLAJN

Zlata kolajna Berlin	1898	Zlata kolajna Budapest	1899
	99	Schiedam Haag	
Vratislava		Monakovo	

Izvršenih 2000 napeljav za zasebnike v vseh delih sveta.

Centralne napeljave v delovanju s približno 15000 plamenov.

Čistilni in sušilni sistem glasov privilegija nemškega cesarstva št. 98.762 in 108.244, ki zadošča najstrožjim zahtevam, se je dejanski uporabil z najodličnejšimi uspehi.

Apneni ogljik najprej vrste, ki daje največ plina, se prodaja po ugodnih cenah.

Glavni zastopnik

za Istro, Goriško, Trentinsko, Dalmacijo, Kranjsko, Italijansko, ter angleško Indijo

EDVARD TURECK V TRSTU.

Dr. Rosa Balsam Praško domače zdravilo

iz lekarne B. Fragnerja v Pragi

je že več kakor 30 let obče znano domače zdravilo vzbuja slast in odvaža lahko. Z redno uporabo istega se prebavljanje krepi in ohrani.

Velika steklenica 1 gld., mala 50 nvč.
po pošti 20 nvč. več.

Svarilo! Vsi deli embalaže nosijo
zraven stoječo, postavno položen varstveno znamko.

je staro, najprej v Pragi rabljeno domače zdravilo, katero varuje in ohrani rane čiste, vnetje in bolečine olajša in bladi.

V pušicah po 35 in 25 nvč., po pošti 6 nvč. več.

Glavna zaloga:

Lekarna B. Fragnerja c. in kr. dvornega zalagatelja „pri črnem orlu“

Praga, Malastran, ogel Spornerejeve ulice.

Vsakdanje poštuo razpošiljanje.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogerske, v Trstu v Lekarnah: G. Luciani, E. Leitenburg, P. Prendini, S. Serravallo, A. Suttina, C. Zanetti, A. Praxmarer.

Carl Greinitz Neffen

Na Corsu št. 33. podružnica Trst. Piazza della Legna 2.

Železo in razno železno blago na drobno in na debelo.

Priporočajo svojo dobro sortirano zalogo

predmetov za stavbarstvo

traverze, zaklepe, železo za kovače in facon, stare železnične šine, držaje in ograje, vodnjake, pumpe, železne cevi in take iz vlitiga železa, vse tehnične predmete, popolne naprave kopelji in stranišč peči in štedilna ognjišča

kuhinjsko, namizno in hišno opravo, železne meble in pred ognjem varne blagajne nagrobne križe in obgrobnje ograje, orodja za vsako obrt.

Gimnazijski konvikt

Benediktinske ustanove pri Sv. Pavlu na Koroškem.

Polletna penzija 280 kron.

Javni višji gimnazij.

Pojasnila daje predstojništvo konvikta. Rok za vsprejemno skušnjo: 17. september.

Slav. občinstvo in sosebno gg. čevlarjem priporočam svojo s 1. sept. otvoreno bogato zalogo

usnja in čevljarskih potrebščin

z zmernimi cenami.

Spoštovanjem

Ant. Karol Cattai

Ulica Stadion št. 2. Uhod: Ulica Torrente nasproti pivarne „Aurora“.

NOV TRŽAŠKI POGREBNI ZAVOD

Alojzija Mozetiča

Podpisani si usoja javiti p. n. občinstvu, da **ново podjetje tržaško za pogrebe** je pričelo poslovati z 1. septembrom t. l. in ker preskrbljeno z vsemi najnovejšimi pripravi prv vrste, možno mu bode ugoditi vsem zahtevam slav. občinstva po zmernih cenah.

Zavod bode vodil g. **Alojzij Montanelli**, katerega dolgoletne izkušnje v tej stroki jamčijo, da bode vestno spoštoval svoje dolžnosti proti cenjenim rodbinam, ki ga počaste se svojimi naročbami. Pisarna zavoda nahaja se začasno v ulici Torrente (Ponte della Fabbra) v prodajalnici pogrebnih predmetov gospoda Montanelli-ja. Udani

Alojzij Mozetič.

Mala oznanila.

Pod to rubriko prinašamo oznanila po najnižjih cenah. Za enkratno insercijo se plača po 1 nvč. za besedo; za večkratno insercijo pa se cena primerno zniža. Oglasi za vse leto za enkrat na teden stanejo po 10 gld. ter se plačujejo v četrtletnih antecipatnih obrokih. Najmanjša objava 30 nvč.

V Trstu.

Zaloga likerjev v sodih in buteljkah.

Perhauc Jakob ulica Acquedotto 8
Zaloga vsakovrstnih vin in buteljk. Postrežba točna, cene zmerne.

Krème.

Potočnik Fran ima gostilno v ulici Ireneo št. 2, toč. istrsko, dalmatinsko in belo vipavsko vino ter Steinfeldsko pivo vsaki čas mrzle jedi. Odprto vedno do polnoči.

Obuvala.

Rehar Peter ulica Riborgo št. 25. Velika zaloga in delavnica vsakovrstnega obuvala po naročbi.

Pekarne in sladličarne.

H. Stibiel Piazzetta S. Giacomo št. 3 (Corso) filijalka ulica Riborgo 15. ima veliko pekarno in sladličarno. Vedna zalogo vsakovrstnih tort, krokanov, konfetov, raznovrstnih sladčev v kosih in v škatljicah, finih biškotov, različnih likerjev in vin v buteljkah za poroke, birne, krste in druge slavnostne prilike. Vsakovrsten, vsak dan večkrat pečen fin in navađen kruh se razpošilja po pogodbi in naročilu franko na dom in trgovcem v razpodojajo.

Jak. Perhauc Ulica Stadion št. 20, pekarna in sladličarna, svež kruh večkrat na dan, prodaja moke. Vsprejema tudi domači kruh v pecivo. Postrežba točna.

Kavarne.

Anton Šorli priporočam svoji kavarni „Commercio“ in „Tedesco“ ki sti shajališči Slovencev. Na razpolago so vsi slovenski in mnogi drugi časniki.

Trgovci.

Fran Hitty Ulica Barriera vecchia št. 13 prodajalnica vsakovrstnega manufakturnega blaga in drobnarij. Na zahtevanje se pošiljajo vzorci tudi na deželo.

Oglje in drva.

Muha Josip v ulici del Torro št. 12 priporočam svojo dobro preskrbljeno zalogo oglja in raznega kuriva kakor premoga, koka, trdega lesa itd. Svoji k svojim!

Pohištvo.

Prva slovenska izdelovalnica in zaloga zaznovrstnega pohištva lastnega izdelka. Sprejemam naročbe po načrtu. Delo fino in trpežno, cene brez konkurence. Za množične naročbe se toplo priporočam svojim rojakom v mestu in na deželi v smislu gesla „svoji k svojim.“ Andrej Jug v Trstu ulica S. Lucia 12 (zadej e. kr. deželne sodnije.)

Slovenec priporočam svojo veliko prodajalnico in izdelovalnico vsakovrstnega pohištva in popraviljenega istega po cenah ki zadovolje gotovo vsakega gosta. Za obilne obiske se priporočam Ivan Cink, ulica S. Daniele št. 2.

Voščene sveče.

J. Kopač svečar v Gorici ulica Sv. Antona št. 7 izdeluje sveče iz pristnega čebelnega voska. Za pristnost jamči s 2000 k. Za obilne naročbe se priporočam prečistiti duhovščini, cerkvenim oskrbnikom ter slavnemu občinstvu.

V Gorici.

Civilni in vojaški krojač.

G. kr. privilegirani kroji vsakemu koj razumljivi krojiti

Martin Poveraj v Gorici na Travniku št. 241 n. ima izborna zaloga vsakovrste blaga za obleke iz inozemskih in avstrijskih tovarn in gotovih oblek, dežnikov in sobnih plaščev za vsako sezono. Vse po najnovejši modi.

Novoporočenci pozor! Velika zaloga vsakovrstnega pohištva, mebljev, okvirjev, ogledal stolic za jedilne sobe, blazin z različnimi tapetirijam, in pohištvo za elegantne sobe. Sprejemanje vsakovrstnih naročil v vsi to stroko spadajočih del. **Anton Breščak, Gorica, Gosposke ulice št. 14.** Prodaja proti primerni varščini tudi na obroke.